

ÅRSPLAN 2017- 2018

VATNE BARNEHAGE

AKTIVE OG GLADE BARN

Innholdsfortegnelse:

Om Vatne barnehage

Satsningsområder 2017-2018

Barnehagens overordna målsetting og innhold

Omsorg

Danning

Støy

Lek

Læring

IKT i barnehagen

Likestilling

Mangfold

Mobbing

Tidlig innsats

Sosial kompetanse

Ledelse

Hverdagsaktiviteter

Drama

Språktrappa Sandnes

Natur og friluftsliv

Barnemedvirkning

Dokumentasjon

Mål for personalet

De 7 Fagområdene

De 7 fagområdene i barnehagen kontra skolen sine fag

Miljøfyrtårn

Foreldresamarbeid

AU og SU

Observasjon og vurdering

Overgang barnehage- skole

Digital kompetanse i Sandnes Kommune sine barnehager

Årshjul

Vatne barnehage, Skytebaneveien 15, 4309 Sandnes

vatne.bhg@sandnes.kommune.no

Tlf kontor: 51620690/97005945

Bjørnebo:91009815

Revehi: 94853134

Det som står med **rød skrift** er hentet i fra Rammeplan for barnehagen

OM VATNE BARNEHAGE.

Vatne barnehage ble åpnet høsten 1980. Sandnes kommune eier og driver barnehagen. Barnehagen ligger i utkanten av et veletablert boligområde. Området har store friareal av skog, mark og fjell. Vi har også en stor, spennende lekeplass.

Vi er en liten barnehage med to avdelinger - **BJØRNEBO** og **REVEHI**. Det går 29 barn i barnehagen vår dette året. Barn og voksne i barnehagen blir godt kjent med hverandre. Vi arbeider aktivt for å få til et godt samarbeid og trygghet mellom barn og voksne på tvers av avdelingene.

Vårt hovedmål er at barn og voksne skal oppleve en hverdag med anerkjennelse, og gode relasjoner mellom mennesker.

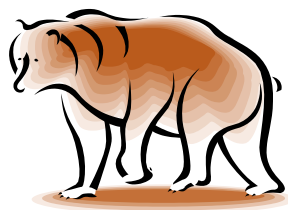
BJØRNEBO.

Bjørnebo har dette barnehage året 10 barn 0-3 år.

Her har vi god tid til lek og omsorg.

Det er 3 voksne på denne avdelingen.

Pedagogisk leder, Barne- og ungdomsarbeider og pedagogisk medarbeider.

REVEHI.

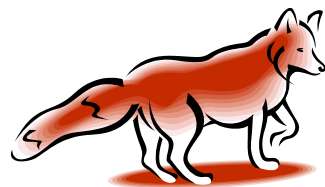
Revehi har 19 barn i alderen fra 3-6 år.

Barna er delt inn i 3 aldersgrupper.

Gul gruppe = 3åringene, Grønn gruppe = 4åringene og blå gruppe = førskolebarna.

Det er 3 voksne på denne avdelingen.

Pedagogisk leder og 2 Barne - og ungdomsarbeidere.

En kan lese om barnehagen på Sandnes kommune sin hjemmeside:

<https://www.sandnes.kommune.no/barnehage-og-skole/barnehager-i-sandnes/kommunale-barnehager/vatne-barnehage/>

BARNEHAGENS VISJON:

AKTIVE OG GLADE BARN.

Sandnes kommune sin visjon

Sandnes i sentrum for fremtiden

Romslig- Modig - Sunn

BARNEHAGENS HOVEDMÅL:

I Vatne barnehage skal barn og voksne oppleve en hverdag med anerkjennelse, og gode relasjoner mellom mennesker.

- Styrke barnas sosiale kompetanse
- Styrke barnas selvfølelse

Noen av våre styringsdokumenter:

Rammeplan for barnehager

Kvalitetsplan for barnehagene i Sandnes 2015-2018

Handlingsplan mot mobbing

Vår egen årsplan

Vatne barnehage er fra barnehageåret 2017/2018 slått sammen med Gravarslia bhg, Hana barnehage og Øygard barnehage til en større enhet. Samorganiseringen trer i kraft fra 01.01.2018.

Satsingsområder 2017- 2018

- Implementere «Være sammen»
- Oppstart av USB, Utviklingsstøttene barnehage prosjektet

En «Være sammen» barnehage

Styrer og pedagogisk leder på Revehi har gått på veilederkurs i Kristiansand.

De har nå hovedansvaret for å videreformidle og implementere den varme og grensesettende voksenstilen blant hele personalet i barnehagen. Flere av personalet har også vært dagskurs.

«Være sammen» ser på barnehagen som en arena for barnets medvirkning og modning.

Vi jobber med kompetanseheving i personalet både på planleggingsdager, personalemøter, avdelingsmøter og ledermøter.

«Være Sammen» har et eget pedagogisk opplegg rettet mot barna. Dette inneholder forslag til samlinger, bøker, samtalebilder, sanger mm. Være Sammen er et opplegg med bakgrunn i pedagogikk som er forankret i forskning.

Vi skal bruke god tid på dette slik at vi får implementert det godt.

«Barnehagen skal ha en pedagogisk praksis som synliggjøres i det daglige arbeidet med barn og foreldre». (Kvalitetsplan for barnehagene i Sandnes 2015-2018)

Dere kan lese mer om «Være sammen» på nettsiden deres:

<http://vaeresammen.no/>

Den Utviklingsstøttene Barnehagen

Kvaliteten på ansattes samspill med barna er den viktigste faktoren som kan fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen. Denne barnehagen deltar nå i en unik satsing kalt «Den utviklingsstøttene barnehagen», er et helhetlig system laget for å styrke bevissthet og kompetanse om hvordan man best støtter barnas utvikling og læring gjennom det daglige samspillet. Systemet bygger på forskningsbasert kunnskap om hva som utgjør god kvalitet i barnehagene og hvordan slik kunnskap overføres til praksis.

For den enkelte barnehage innebærer satsingen flere aktiviteter gjennom ett barnehageår. **Alle barnehagene får en felles kunnskapsplattform gjennom:**

- Fire fagdager for alle ansatte om barns utvikling, samspill og hvordan være en trygg voksen som systematisk støtter barnet i sin utvikling og læring.
- Classroom Assessment Scoring System (CLASS) observasjoner. CLASS er et observasjonsverktøy som fokuserer på samspill mellom voksne og barn, samt miljøet på avdelingen. Hver enkelt avdeling vil i løpet av året få to besøk av CLASS observatører. Observatørene gir tilbakemeldinger til avdelingen som konkretiserer avdelingens styrker og svakheter.
- Hver barnehage utpeker en egen CLASS-veileder. Denne pedagogen har frigjort tid til å støtte sine kolleger. Veileder bruker tilbakemeldingen fra CLASS-observasjonene til å skreddersy veiledningen for hver avdeling.
- Ekstra samlinger og fagdager for ledere, CLASS-veiledere og andre med faglig eller administrativt ansvar.
- Alle ansatte har tilgang til E-læringsprogram. Programmet bidrar til å sikre opplæring av ansatte (samt nyansatte) og vedlikehold av praksisforbedringer.

Vi vil jobbe med å støtte barns sosiale og emosjonelle utvikling gjennom å:

- Sikre et **positivt klima** på avdelingen hvor voksne gleder seg sammen med barn, barn gleder seg sammen, og hvor man viser respekt for hverandre.
- Være **sensitive voksne** overfor barns signaler og passe på at hvert barn blir sett og inkludert, oppmuntret, støttet og trøstet ut fra sitt behov.
- Ta **barnas perspektiv, tilpasse oss barna** og engasjere barna ut fra deres interesser.
- Gi **veiledning og reguleringsstøtte** ved å ha en **forutsigbar struktur** og ved å være proaktive voksne som leder fokus mot positiv atferd.

Vi vil jobbe med å støtte barn i kognitiv utvikling og læring gjennom å:

- Aktivt tilrettelegge for læring og utvikling gjennom samspill og barns utforsking.
- Støtte barns refleksjonsevne gjennom å gi tilbakemeldinger av høy kvalitet, stille spørsmål, oppmuntre barna til å forklare hvordan de tenker, gi hint slik at barna resonnerer seg frem til svarene selv, legge til rette for problemløsning, utvikle ideer og ved å engasjere barna
- Gi barnet **språkstøtte** ved å bruke variert språk, utvide utsagn, sette ord på handlinger og følelser, stille åpne spørsmål.

Rammeplanen: Ny fra 01.08.2017

Departementet fastsetter en rammeplan for barnehagen.

Rammeplanen gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver.

Rammeplanen gir mål for arbeidet i barnehagen i forhold til omsorg, lek og læring, og fagområdene. Den stiller krav til det sosiale samspillet i barnehagen, og til hvordan personalet skal arbeide, og være overfor barna.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG:

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.

OMSORG:

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagen. Det skal komme til uttrykk når barn leker, i stell, måltider og påkledning. Omsorg er nært knyttet til danning, helse og trygghet, og er en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. De voksne i barnehagen skal vise omsorg, men barna skal også gis mulighet for å gi hverandre omsorg og ta imot omsorg. Dette er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse.

Danning:

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter.

Danning skjer i samspill med omgivelsene og andre, og er en forutsetning for meningsdanning, kritikk og demokrati.

Dannelse er en prosess der voksne leder og veileder neste generasjon. Gjennom dannelsen overføres normer, verdier, tanker, uttrykks- og handlemåter.

Barna skal få oppleve rammer som er akseptable i samvær med andre.

Støy

I Sandnes kommune jobber vi bevisst med hvordan vi kan redusere støynivået i barnehagene

Vi definerer støy som uønsket lyd.

For mye støy kan blant annet føre til økt tretthet, konsentrasjonsproblemer og skader på hørselen.

I Vatne barnehage har vi blant annet disse tiltakene.

Ha tepper/matter på gulv og border ved bygge lek med for eksempel klosser og LEGO.

Være bevisst på stemmebruk hos både barn og voksne.

Vekselbruk på inne areal.

Være bevisste på hvilke aktiviteter vi tilbyr inne og ute.

Snakke med barna om hvordan å ta vare på hørselen vår.

Kan bruke CD-en "Prinsen med de store ørene" på stor avdeling eller andre fortellinger.

Lære barna å lytte.

Jobbe i mindre grupper i perioder på dagen.

Være bevisste på bruk av CD-spiller på avdelingene.

Noen ganger kan lydnivået registreres som støy, men defineres som "god-lyd" i barnehagen. Eksempler på dette kan være barnelatter, barnesang, karnevalsfeiring eller ivrige og engasjerte barn i lek. Vi tåler høyere støynivå når det er lyd vi setter pris på.

LEK.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre.

Store deler av dagen i barnehagen er viet til lek. Her får barna mye trening i sosial kompetanse- i å omgås andre, de får utforske, og prøve ut nytt materiale. Den sosiale leken krever visse ferdigheter av barnet, og kommunikasjon spiller en viktig rolle. I rolleleken må barna bli enige om når de leker, hva de skal leke, hvem og hvor de skal være. Hva som skjer på liksom, og hva som skjer på ordentlig. Barnet må handle ut fra de krav som stilles til rollen i leken. Barnet må kunne identifisere leketemaet, være med å utvikle det og godta at det endres underveis. De må være åpne og fleksible, og lære at en ikke kan bestemme alt som skal skje. Det handler om å ta andres perspektiv, systematisere og bearbeide informasjon slik at den kan brukes i leken.

De får også erfaring med ulike typer lek og lekemateriell.

Tatt initiativ

Lyttet til andre

Lært om regler og normer

Vært et barn

Vært en del av fellesskapet

Ledet og blitt ledet

Samarbeidet

Gjort erfaring med ulike leketyper

Brukt sansene

Vært kreativ

Når barnet ditt svarer:

«I dag har jeg bare lekt

...»

Da har barnet ditt ....

Opplevd motgang og små
tap

Opplevd latter og glede

Øvet motorikken

Opplevd empati

Utfoldet seg

Opplevd samhold

Brukt fantasien

Vært nysgjerrig

Gitt av seg selv

Blitt utfordret

Opplevd vennskap

Øvet konsentrasjonen

Øvet på å kommunisere

Opplevd samspill mellom barn-barn, og voksen-barn

Øvet på tålmodigheten

Øvet på å gi og ta

Tatt ansvar

Lært om egen identitet og egne grenser

Opplevd livsglede og humor

Bearbeidet erfaringer og opplevelser

Vist omsorg

Bygget selvfølelse

Bygget selvtillit

Gitt av seg selv

Kjent på mestringsfølelsen

Øvet på turtaking

Utviklet seg emosjonelt og intellektuelt

LÆRING.

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.

Læringen foregår i daglig samspill med andre barn og voksne i barnehagen, og kan foregå både i formelle læresituasjoner som samlinger, grupper og temaarbeid, og uformelle læresituasjoner. Barna skal oppleve progresjon i tilbudet i løpet av barnehagetiden sin.

IKT i barnehagen.

"Barn bør få oppleve at digitale verktøy kan være en kilde til lek, kommunikasjon og innhenting av kunnskap». (Hentet fra" Temahefte IKT i barnehagen s 7).

Barna vil få kjennskap til ulike digitale verktøy som:

IPAD, foto, kopi/printer og pc/projektor.

IKT ligger under fagområdet natur, miljø og teknikk.

Vi fortsetter med en digital pakke fra Gyldendal som heter «Trampoline». Dette dataprogrammet er tilpasset barnehagebarn og er utviklet videre fra skolepakken «Salaby» som flere skoler bruker fra 1 klasse og oppover.

Se eget vedlegg om digital kompetanse. Det viser hvordan vi kan legge IKT inn i hverdagen vår i barnehagen.

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barn møter barnehagen med ulike forutsetninger, og skal møtes ut fra de forutsetningene de har. Alle barn skal få delta i aktiviteter og utvikle sine evner og interesser uavhengig av kjønn, etnisitet og funksjonsnivå.

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Vi har flere barn fra ulike kulturer. Begrepene respekt og toleranse står sentralt i arbeidet i barnehagen. Både barn og foreldre skal møtes med respekt og anerkjennelse uavhengig av språk, etnisitet, religion og kultur. Vi samarbeider med FBU - flerspråklig senter for barn og unge. Her søker vi også om å få tospråklig assistent, dersom foreldrene ønsker det. Vi ønsker å henge opp de ulike flaggene til de landene som er representert i samarbeid med forelder.

Mobbing

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Barnehagen skal jobbe for å forebygge mobbing. Vi ønsker å ha særskilt fokus på pro sosial adferd. Pro sosial atferd er ønske om å gjøre godt mot/glede andre uten å forvente noe annet tilbake enn gleden en føler ved å gi/gjøre godt. På nettsiden vår ligger vår egen «Handlingsplan mot mobbing» ute. Den er laget i samarbeid med 6 andre barnehager i Hana bydel.

Link til dokumentet:

https://www.sandnes.kommune.no/globalassets/barnehageskole/barnehage/kommunalebarnehager/vatne/handlingsplan_mot_mobbing.pdf

Tidlig innsats.

Sandnes kommune ønsker å sette inn ekstra tiltak for barn tidligst mulig, dersom det er behov for dette. De ansatte i kommunale barnehager i Sandnes har deltatt på kurs og foredrag om temaet "Tidlig intervensjon".

Gjennom «Være sammen» og «Den Utviklingsstøttene barnehage» jobbes det også med tidlig innsats:

Hovedressursen her er *sensitive voksne* som kan speile barnet på en god måte, se barnet med det *gode blikket*. «Du blir den du blir gjennom å speile deg i de andre sine responser på deg.» Perspektivtaking skal gi barnet opplevelse av at den voksne virkelig bryr seg om det, at den voksne ønsker kontakt med barnet og dermed bekrefter barnets egenverdi.

Trygghetssirkelen er viktig i arbeid med tidlig innsats. Her skal de voksne alltid være en trygg base for barna. De skal alltid være større, sterkere og klokere og gode.

Den utviklingsstøttene barnehagen er og med på å bidrar inn i tidlig innsats.

I Vatne barnehage har vi en egen MVH (miljøretta helsevern for barn) - rutine for hvordan personalet jobber når en bekymring oppstår.

Prognosen for at tiltakene skal gi ønsket effekt er større jo tidligere tiltakene blir satt inn.

Barnehagen samarbeider med ulike eksterne institusjoner, blant andre helsestasjonen, resurshelsestasjonen, barnevernet, PPT, fysioterapi med flere.

Tiltak:

Gå igjennom "Bekymringsrutiner for Vatne barnehage" MHV

SOSIAL KOMPETANSE.

- *Vi vil arbeide for at barna skal utvikle, og videreutvikle sosial kompetanse.*

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Samfunnet i dag krever at vi har trening i å omgås andre mennesker, at vi er i stand til å hevde oss blant mange, men også ta hensyn og vise respekt for andre. Vi vil arbeide for å styrke barnas sosiale ferdigheter, slik at de kan få gode relasjoner til andre barn og voksne - og vet hvordan de skal være mot andre i ulike situasjoner.

I barnehagen arbeider vi med å styrke barns sosiale kompetanse i leken, og i hverdagsaktivitetene. Personalet skal arbeide med å fremme enkeltbarn og barnegruppens sosiale ferdigheter, og skape et varmt og inkluderende miljø i barnehagen. Personalet skal hjelpe de som mangler ferdigheter, og støtte de som har ferdigheter. Gi ros, anerkjennelse og oppmuntring. De voksne skal være gode forbilder og veilede barna i sosiale situasjoner.

I barnehagen arbeider vi ut fra disse ferdighetsområdene for styrke barns sosiale kompetanse:

- Empati og rolletaking. Evne til å sette seg inn i andres følelser og opplevelser.
- Pro-sosial atferd. Atferd som å hjelpe, dele, støtte, anerkjenne, oppmuntre, inkludere og vise omsorg for.
Ønske om å gjøre andre godt uten å kreve noe igjen
- Selvkontroll. Utsette egne ønsker. Vente på tur.
- Selvhevdelse. Ta initiativ i forhold til andre, hevde seg. Vise en positiv selvpoppfatning.
- Lek, glede og humor.

Ledelse

Vi følger Sandnes Kommunes kurs og satsing på pedagogisk ledelse.

I tillegg har Vatne barnehage gått sammen med 6 andre barnehager om et innovasjonsprosjekt- «Lederløftet» - her har vi hatt fokus på lederutvikling for våre pedagogiske ledere. Prosjektet har inneholdt blant annet storsamlinger med foredragsholder, mindre samlinger som styrerne leder og samarbeidsgrupper satt sammen av ledere på tvers av de involverte barnehagene. Her har vi drøftet teori og praksis, evaluert og utvekslet erfaringer. Prosjektet gikk fra 2014 til 2017

HVERDAGSAKTIVITETER.

Hverdagsaktivitetene er av- og påkledning, stell, måltider og samlingsstund, rydding og lignende. De er en viktig del av barnehagens pedagogiske opplegg, og tar en stor del av barnehagedagen. De gjentas hver dag, og gir store muligheter for læring, samtaler, bruk av språket og sosialt samvær mellom barn og voksne. De gir trygghet, og en følelse av tid - Barna kjenner rekkefølgen, og vet hva som skal skje.

Barna oppmuntres til å mestre dagligdagse gjøremål som å kle av og på seg, smøre mat, skjenke melk, rydde opp etter seg, hygiene og håndvask etc. De oppmuntres til å bruke språket aktivt, og de voksne bruker språket til å benevne

og sette ord på ting, og det en gjør. Gjennom disse daglige hendelsene vil barna gjøre en mengde erfaringer i samspill med andre. De vil få anledning til å hjelpe hverandre, vente på tur, ta hensyn, gi hverandre trøst, lære å takle konflikter og frustrasjoner på en akseptabel måte. Barna lærer skikk og bruk i disse daglige hendelsene. Vi takker for maten, vi hilser når vi kommer og går, og vi viser hverandre omsorg, vi venter på tur og vi lærer å hjelpe hverandre. I måltidet får barna se at vi spiser forskjellig mat når vi har ulike religion og kommer fra andre land, og det er naturlig å ta opp religiøse og kulturelle forskjeller i samtaler. Vi lærer barna om sunt kosthold og sunne matvaner.

Drama.

Barnas egen rollelek er den mest spontane form for drama vi finner. Vi bruker drama i forbindelse med ulike tema/rollelek.

Det blir brukt drama i samlingene. Vi har kostymer/utkledningstøy og dyremasker som er tilgjengelig for barna.

Språktrappa Sandnes

Språktrappa er et pedagogisk planleggingsverktøy for å sikre systematisk språk- og begrepslæring i barnehage og skole.

Personalet i barnehagen skal kunne bruke dette som et verktøy i arbeidet med språk.

Dere kan lese mer om Språktrappa på nettet, se link:

<http://sandnes.spraktrappa.no/>

NATUR OG FRILUFTSLIV.

- Gi barna gode opplevelser og glede knyttet til turer i skogen og uteliv i barnehagen.
- Gi barna innsikt og forståelse for sammenhenger i naturen, å stimulere til aktiviteter og opplevelser i natur og nærmiljø.
- Gi barna erfaringer og opplevelser knyttet til uteaktiviteter året rundt.
- Gi barna et personlig forhold til naturen. Kunnskaper om dyr, insekter, fugler og vekster, slik at de kan ønske å verne om den.
Undre seg, og lære om forandringer i naturen gjennom årstidene.
- Barna skal være med å ta vare på uteområde vårt.
- Plante, vanne, luke, rydde og holde orden.
- Barnehagen er godkjent som miljøfyrtårn, vi ble re sertifisert i juni/juli 2015.

BARNES MEDVIRKNING.

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barna har i dag noe innvirkning på dagen sin i barnehagen. De kan bestemme en del i forhold til lek og lekemateriell. De bestemmer samlingsstunden på sin bursdag, og har også mulighet til å ha samling andre dager. Barna blir jevnlig spurt hva de mener og synes, og de får være med og bestemme i ulike saker. Personalet skal også være lydhøre overfor det barn uttrykker med kroppsspråket sitt, og med handlinger. Spesielt gjelder dette de minste barna i barnehagen som gir uttrykk for sine ønsker og behov gjennom kroppsspråket som gråt, gester, blick og lyder.

Vi har barnesamtaler ca. 2 ganger i året med de største barna (førskolebarna).

Her får hvert barn en samtale med en voksen. Samtalene knyttes opp mot ulike erfaringer barna har i sin barnehagehverdag. Vi bruker bilde og spørsmål hentet fra boka «Samtalebilder- en vei til kommunikasjon med barnet» som handler om Marius mus som går i barnehage.

Referatet fra barnesamtalen blir lagt inn i mappen til barnet. Før sommeren har barna samtale med styrer om forventninger til skolestart.

Målet vårt er å få til barnemøte 2 ganger i året på stor avdeling. Det er gul, grønn og blå gruppe som da skal være samlet.

Her er det de eldste barna (blå gruppe) som etter tur er møteleder med hjelp av en voksen.

Det velges tema før samling og en voksen skriver referat som blir lagt inn i mappen til barna.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og om hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Personalet skal se hvert enkelt barn og barna som gruppe

Dokumentasjon skal brukes for å vise barn og foreldre hva vi gjør i barnehagen. Vi tar bilder som vi henger opp i garderoben, lager albumer, dokumenterer arbeidet på avdelingene og har utstillinger i forhold til emner og opplegg.

Det blir laget planer for hver måned, i månedsplanen evalueres også forrige måned. Månedsplanene sendes på epost til foresatte og til styrer.

Barna har egne mestringsmapper hvor vi legger inn bilder og tegninger.

MÅL FOR PERSONALET.

- *Vi arbeider for å få et trygt, åpent og godt miljø på arbeidsplassen.*
- *Alle skal få bruke å utvikle sine kunnskaper og ferdigheter, og være delaktige i planleggingen i barnehagen. Vi skal gjøre hverandre gode.*
- *Alle skal bli hørt, og tatt på alvor. Vi skal vise respekt og raushet overfor hverandre.*

Barnehagens viktigste ressurs er menneskene som arbeider der. Personalets kompetanse, arbeidsglede, engasjement og vilje til å utvikle sitt arbeid i hverdagen er viktig for kvaliteten i barnehagen. Hverdagen i barnehagen forandrer seg hele tiden. Barnegruppene er nye hver høst, og personalet står overfor nye oppgaver og utfordringer i forhold til barnegruppen, enkeltbarn og de andre voksne. Personalet må inneha endringskompetanse, slik at barnehagen kan utvikle seg og bli bedre, og tilpasse seg samfunnsendringer og de krav vi står overfor.

Personalet må kunne observere og vurdere.

I vår barnehage har vi satset på å gi de voksne kurs, litteratur og skolering innenfor satsingsområdene. Personalet får ellers ny kompetanse gjennom samtaler, veiledning, diskusjoner og refleksjoner rundt aktuelle tema og arbeidsmåter.

Barnehagen har avdelingsmøter, ledermøter, planleggingstid for pedagogiske medarbeidere, personalmøter og planleggingsdager.

Barnehagen har et personale hvor mange har arbeidet sammen i mange år. Personalet har en kultur på å se på barnehagen som en helhet. Alle har et felles ansvar for å få alt til å fungere, i arbeidet med barn, foreldre, leker, bygninger og uteområde. Personalet hjelper hverandre og viser omtanke og omsorg for hverandre - og vi skal hjelpe hverandre til å bli bedre i vårt arbeide.

FAGOMRÅDENE.

Barnehagen skal sikre at barna får erfaringer med de 7 fagområdene i løpet av barnehageåret. Fagområdene vil være sentrale i læringen i barnehagen. Dette vil skje gjennom egne emneopplegg og voksenstyrte aktiviteter eller spontant i hverdagsaktiviteter. Ofte vil vi i barnehagen arbeide tverrfaglig, slik at vi vil arbeide med mange fagområder innenfor samme emnet. Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammensetning og øvrige forutsetninger.

1, Kommunikasjon, språk og tekst.

Barn og voksne bruker språket i samtaler og lek. Vi leser, forteller eventyr, spiller spill, synger og bruker rim og regler. Hverdagssituasjonene er gode til språk og begrepstrening hvor vi kan sette ord på det vi ser og gjør. Vi bruker eventyrkofferter i samling, og har sangposer med konkrete. Vi bruker snakkepakken, språksprell og "Språktrappa".

På månedsplanen har avdelingene felles sanger, rim og regler.

0-3 år

Samtale med barna, benevne ting vi gjør, ser og hører.

Benevne det som skal skje, undre oss sammen med barna

Bruke pekebøker og billedbøker

Eventyrkofferter

Enkle puslespill. Rim/regler og bevegelses sanger.

Språktrappa

3-6 år

Bøker med bilder og med mer tekst, spille spill, eventyrkofferter, begreper og preposisjoner, uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, lekeskriving - sin bokstav

Mattekassen, rim og regler

Mer avanserte spill

Språktrappa

Førskolegruppen

La barna lytte til tekst uten bilde.

La barna delta i forberedende bokstavtrening og skrivetrening, samt trening i tekstskaping gjennom egen fortelling og bilder.

2. Kropp, bevegelse, mat og helse

Barna er i daglig fysisk aktivitet ute i barnehagen. Barnehagens uteområde og nærmiljø gir store muligheter for variert bruk av kroppen. Inne får barna trening med ulike finmotoriske aktiviteter og bevegelsesleker.

I daglige situasjoner lærer barna om kroppen sin, helse og hygiene. De får gode vaner og sunt kosthold, og veksler mellom aktivitet og hvile.

0-3 år

Bevisstgjøring av egen kropp, navngi kroppsdelar

Allsidig bevegelse med spesiell vekt på grovmotorikk- rulle, krabbe, gå og hoppe.

God hygiene og sunt kosthold, korte turer, lek inne og ute

Utforske uteområde.

3-6 år

Positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring, større motoriske utfordringer.

Lengre turer i nærmiljø, mer finmotoriske og allsidige aktiviteter

God hygiene og et sunt kosthold, lek ute og inne

Øke kunnskapen om kroppen vår og sansene våre.

Førskolegruppen

La barna få forståelse og respekt for egen og andres kropp.

3. Kunst, kultur og kreativitet.

Barnehagen skal gi barna mulighet til å oppleve kunst, og til selv og uttrykke seg estetisk.

Musikk og dans / bevegelse.

Vi synger mye når vi har samlingsstund og i frilek. Mange av de sangene vi synger er det bevegelser til. Vi hører på musikk, beveger oss til musikk og bruker rytmeinstrumenter.

Forming.

Barna får bli kjent med ulike materialer og teknikker. Noe materiell er alltid tilgjengelig for barna som tegnesaker, plastelina, de største barna har sin vev, perlebrett- smykker, liming og klipping.

Andre ganger er aktivitetene voksenstyrt med andre materialer og teknikker. Slik som leire, porselensmaling, toving, snekkeraktiviteter etc.

Vi bruker en del naturmaterialer til å lage ting av. På høsten har vi en utstilling av ting barna har laget, og selger dem for å få inn penger til Røde Kors eller en lignende organisasjon.

0-3 år

Sanger, rim og regler, danse til musikk

Ulike formingsmaterialer, begynnende rolle lek/drama

3-6 år

Ulik material til egne uttrykk/forming

Musikk, rytme, sang, instrument, dans, drama, litteratur og bilder

Førskolegruppen

La barna få kjennskap til en kunstner, f. eks en forfatter, komponist, dikter.

La barna få uttrykke seg gjennom forming etter høytlesning.

4. Natur, miljø og teknologi.

Vi bruker skogsområdene som ligger i nærheten av barnehagen, og går lengre turer oppover i Vatnefjell. På våren har vi en langtur med de største barna til Kubbetjønn. Vi følger årstidene og ser på forandringer i naturen når vi er på tur, i uteleken og i samlinger. Vi lærer om dyr, blomster, fugler og insekter, og følger deres livssyklus, og prøver å fremme holdninger om å ta vare på naturen. Barna lærer å iaktta, undre seg og eksperimentere om fenomener i den fysiske verden, og hvordan teknikk kan brukes i hverdagslivet og leken.

IKT er også en del av dette fagområdet.

Ruskendag skal vi ha jevnlig i løpet av året. Da er barna med ute og koster/rydder området rundt barnehagen. De større barna rydder også i skogen utenfor barnehagen.

0-3 år

Kjenne på vær, vind og årstider. Være ute på lekeplassen, korte turer utenfor gjerdet, ruskendag, avfallssortering, se på insekter, blomster, fugler og småkryp
Bli kjent med ulike digitale verktøy som Ipad, fotokamera og kopi/print.

Fremvisning av bøker/bilder via projektor

Miljøfyrtårn.

3-6 år

Bli glad i naturen, lengre turer, varierte opplevelser, ruskendag, avfallssortering
Lære om insekter, årstider, fugler og blomster. Teknikk i lek og hverdagsliv.

Bruke Ipad i sammenheng med ulike pedagogiske program, kopiere, printe og ta bilder. Fremvisning av bøker/bilder via projektor

Miljøfyrtårn.

Førskolegruppen

La barna få kjennskap til, og begynnende kunnskap om ulike naturfenomen, f. eks regn, lyn og torden, snøkrystaller. La barna få trening i å klippe etter mønster og farge innenfor avgrenset område. Kalender, årstid, dag/dato. Bruke ulike digitale verktøy.

5. Antall, rom og form.

Barnehagen skal legge til rette for å utvikle barnas matematiske kompetanse. De skal få utforske med tall og former. Vi bygger, spiller spill, leser tall, teller antall barn etc. Vi snakker om matematiske begreper som stor- liten, høy - lav, lang - kort, og former som rund, firkantet og trekantet form. Vi sorterer, klassifiserer og lager mønster. Vi skal jobbe med "Mattekassen" både på liten og stor avdeling.

0-3 år

Telle, utforske rom, form og farge

Bli kjent med ulike geometriske former og ulike størrelser

Sortere/kategorisere

Bli kjent med Mattekassen

Tallene 1 til 10

3-6 år

Tallene 1 til 10

Mattekassen, tallsiffer, ulike matematiske begreper, lage mønster,

konstruksjonslek

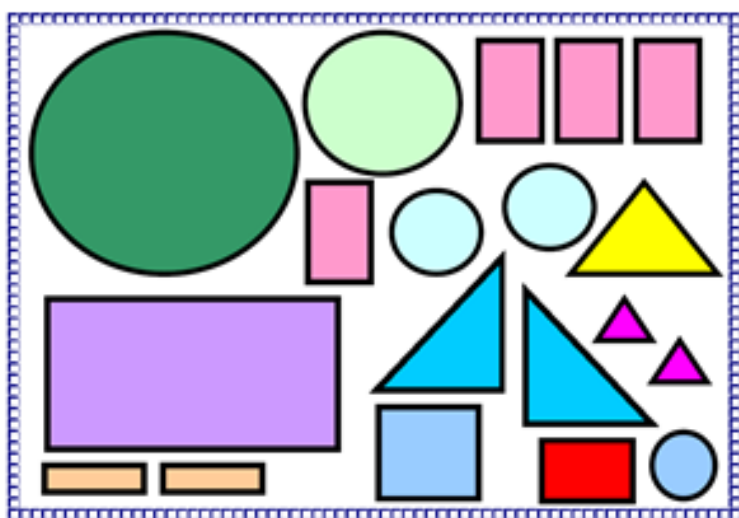
Spille spill

Førskolegruppen

La barna få trening i enkle matematiske ferdigheter

La barna få erfaring i enkel forskning.

Mer avansert spill

6. Etikk, religion og filosofi.

Vi har barn fra forskjellige nasjonaliteter og kulturer, og snakker om dette der det er naturlig. Det vil være naturlig å ta opp, og samtale om tradisjoner knyttet til høytider i andre religioner og livssyn som er representert i barnegruppen.

Barna får kjennskap til kristne høytider som jul, og påske, og tradisjoner i forbindelse med feiring av høytidene. Fastelavn og karneval blir markert i barnehagen.

Vi snakker om hvorfor vi feirer 17. mai, og synger 17. mai sanger.

Vi tar opp tema familien ved oppstart og snakker om familien i samlingsstunden. I tillegg bruker vi "MIN BOK" mye i oppstarten. De minste barna har bilder av familien sin på veggen, og en snakker daglig om hvem som er på bildene.

Vi lærer barna om andre land, og samtaler med barna om det å hjelpe andre. Dette har vi fokus på i oktober og november. Vi prøver å lære barna skikk og bruk, og de etiske normene som er grunnlaget for vårt samfunn. Nestekjærlighet, tilgivelse, menneskeverd, likeverd, ansvar for fellesskapet, ærlighet og rettferdighet.

0-3 år

Grunnleggende normer og verdier, vårt fadderbarn

Hvordan forholder vi oss til hverandre

Bilder av familiene på veggen og "Min bok"

Besøke Hana kirke i forbindelse med julegudstjeneste

3-6 år

Pro sosial atferd/sosial kompetanse (rosesamling)

Vårt fadderbarn

Kjennskap til ulike høytider og tradisjoner

Utvikle interesse/toleranse for hverandres ulikheter

"Min bok"

Besøke Hana kirke i forbindelse med julegudstjeneste

Førskolegruppen

La barna delta på julevandring og påskevandring i Hana kirke

7. Nærmiljø og samfunn.

Barns medvirkning på det indre liv i barnehagen kan være første skritt for å få innsikt i et demokratisk samfunn. Barna skal få oppleve at de kan være med å bestemme over dagen sin i barnehagen, og de skal få oppleve at de er del av et sosialt fellesskap, hvor de har betydning. Alle barna skal få oppleve at de er verdifulle og viktige for fellesskapet. De blir mottatt om morgenen og ønsket velkommen, de får fødselsdagshilsen fra de andre i gruppen, de blir ropt opp i samling, og de blir snakket om dersom de ikke er til stede.

Barna skal oppleve at det tas like mye hensyn til gutter og jenter. Begge kjønn skal få varierte opplevelser og like mye oppmerksomhet.

Vi bruker nærmiljøet, og naturen til gode opplevelser og læring.

La barna få erfare det å reise med buss og tog.

0-3 år

Likestilling

Vennskap

Medvirkning

Tur til biblioteket, Sandnes, bondegårdsbesøk

3-6 år

Likestilling

Medvirkning, forebygge mobbing, bli kjent i nærmiljøet

Kjennskap til Norges urbefolkning (samene)

Vennskap

Ulike tradisjoner og levesett

Tur til Sandnes, biblioteket, bondegårdsbesøk

Førskolegruppen

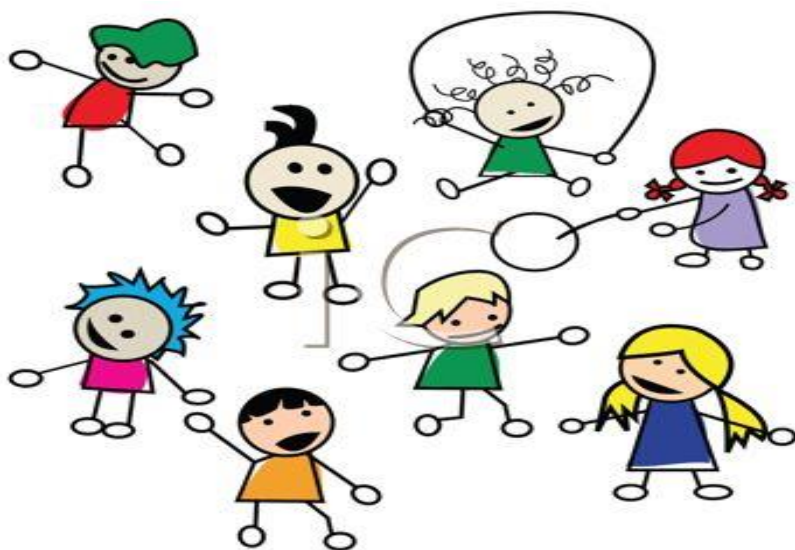
La barna få erfaring i trafikkopplæring gjennom materiellet "Tarkus" utarbeidet av Trygg Trafikk.

Få begynnende kunnskap om menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen

De 7 Fagområdene i barnehagen

Fagområder i skolen

Kommunikasjon, språk og tekst	Norsk
Kropp, bevegelse, mat og helse	Gym/fysisk fostring
Kunst, kultur og kreativitet	Kunst og håndverk
Natur, miljø og teknologi	Naturfag
Antall, rom og form	Matematikk
Etikk, religion og filosofi	KRLE
Nærmiljø og samfunn	Samfunnsfag

MILJØFYRTÅRN.

Barnehagen er godkjent som miljøfyrtårn. Vi ble re sertifisert i juni/juli 2015.

Vi vil ta barna med i arbeidet med å gjøre barnehagen mer miljøbevisst. Barna er med og kildesorterer avfall, de er med og tar vare på barnehagens uteområde, og passer litt ekstra på at

"Hakkebakkeskogen" er fri for boss og avfall.

Vi har ruskendag 4-5 ganger i året.

Foreldresamarbeid/Foreldremedvirkning

- Personalet skal arbeide for et godt samarbeid med alle foreldre bygget på forståelse og tillit.
- Personalet skal gi foreldrene informasjon om barnets dag i barnehagen, og innholdet i barnehagen.
- Vi vil arbeide for at foreldrene skal ha mulighet til å påvirke hverdagen i barnehagen gjennom brukerundersøkelse, tilbakemeldinger, forslagskasse på nettsiden vår og SU.
- Spørreundersøkelse ved oppstart

Månedspanen og annen informasjon vil bli utlevert.

AU - Arbeidsutvalget

Består av 4 foreldrerepresentanter. 2 foreldre fra liten avdeling og 2 fra stor avdeling.

De har møte ca. 2 ganger i året. Dette er et forelderådsmøte. Her kan en planlegge foreldremøte med foredragsholder, juleverksted osv.

SU- Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget består av to foreldrerepresentanter, to representanter fra barnehagen, styrer og en representant fra eier (politisk representant). Gjennom SU bestemmes planleggingsdager og godkjenning av årsplan blant annet.

SU har møte ca. 4 ganger i året.

OBSERVASJON OG VURDERING.

Personalet vurderer det enkelte barns utvikling, hvordan barnegruppen fungerer, sosialt samspill, personalsamarbeidet, seg selv og eget arbeid. Vi vil bruke kartleggingsmateriell "ALLE MED" i arbeid med barna og bruke det som utgangspunkt for foreldresamtalene.

Vurderingsarbeidet er en del av planleggingsarbeidet. Vi vurderer for å se hva vi gjør bra, hva vi kan fortsette med, og hva vi må gjøre annerledes i framtiden. Personalet bruker mye observasjoner i arbeidet. Observasjoner danner grunnlag for vurderinger. Avdelingene bruker avdelingsmøtene til løpende vurderinger, og vil her jevnlig vurdere om de har oppnådd mål, trivsel, utvikling og gjennomføring. Hvert halvår foretas en mer grundig evaluering innenfor satsingsområdene.

Årlig foretas en foreldreevaluering i form av et spørreskjema. På foreldresamtalene blir foreldrene spurt om de kan gi tilbakemeldinger til barnehagen.

Overgang barnehage- skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.

Barnehagene og skolene i Hana bydel har utarbeidet egne mål for arbeidet i førskolegruppene.

Målene tar utgangspunkt i fagområdene:

Antall, rom og form

Kropp, bevegelse og helse

Språk, tekst og kommunikasjon

Samfunn - Trafikkopplæring TARKUS

Barnehagen har som mål og få til en god overgang til skolen. Vi avtaler møte med lærer og har et skjema som pedagogisk leder fyller ut på forhånd.

Dette skjemaet tar den pedagogiske lederen med seg på foreldresamtalen før barnet slutter. Både styrer, forelder og Pedagogisk leder signerer skjemaet før det overleveres til skolen.

Førskolebarna får utlevert et skriv som heter:

Fra barnehage til skole, Hana bydel

DIGITAL KOMPETANSE I SANDNES KOMMUNES BARNEHAGER

”Barna i barnehagen bør få oppleve at digitale verktøy kan være en kilde til lek, kommunikasjon og innhenting av kunnskap.” (Temahefte ”IKT i barnehagen”, s. 7)

Mål: Barna skal få erfaring med ulike digitale verktøy. Vi skal bruke digitale verktøy i situasjoner der det er naturlig, og ha fokus på en kreativ bruk av digitale verktøy.

Alder	1-2år
Prosessmål	Barna skal få <i>begynnende</i> erfaring med ulike tekniske hjelpemiddel der det er naturlig. Barna kan ta bilder og dokumentere hverdagen sin.
Tiltak og verktøy	Barna skal være med voksne når de bruker ulike tekniske hjelpemiddel (f. eks CD spiller, I pod, PC, I Pad, fotoapparat, kopimaskin, skriver ...) Barna kan fotografere, være med og skrive ut bilder og fortelle hva de ser (f.eks. dokumentasjon av barnas opplevelser i rapport fra dagen i dag)
Alder	3-4 år
Prosessmål	Barna skal få <i>mer</i> erfaring med ulike tekniske hjelpemiddel. Barna skal fotografere og dokumentere hverdagen sin. Barna skal få <i>begynnende</i> erfaring med lyd og lydopptak, og digital fortelling. Barna skal få prøve ulike programvarer og mulighet for å eksperimentere i f.eks. tegneprogram.
Tiltak og verktøy	Barna skal være med voksne når de bruker ulike tekniske hjelpemiddel (f. eks CD spiller, I pod, PC, I Pad fotoapparat, kopimaskin, skriver, skanner, lamineringsmaskin, digitale kamera, web-kamera, mikrofon og lydopptak, spill, animasjoner ...) Barna fotograferer selv, skriver ut og forteller hva de ser. Barna er med i arbeidet med dokumentasjon som for eksempel dags rapporten. Programvare på PC som utfordrer barna språklig og matematisk. Barna får delta i arbeid med å ta opp lyd (sang, rim og regler, lyder og samtale).
Alder	4-5 år
Prosessmål	Barna skal få <i>mer</i> erfaring med ulike tekniske hjelpemiddel. Barna skal fotografere og dokumentere hverdagen sin. Barna skal få erfaring med lyd og lydopptak og digital fortelling. Barna skal få prøve ulike programvarer og mulighet for å eksperimentere i f.eks. tegneprogram. Alle barna skal få mulighet til bruk av PC
Tiltak og verktøy	Barna fotograferer, skriver bilder ut og forteller hva de ser. Barna er med i arbeidet med dokumentasjon som for eksempel dagrapporten. Programvare på PC som utfordrer barna språklig og matematisk: tall, mengde, farge, mønster, symmetri, årsak – virkning osv. Vi legger til rette for lekeskriving på pc. Barna får delta i arbeid med å ta opp lyd (sang, rim og regler, lyder og samtale). Få mulighet for å eksperimentere med tegneprogram og skanning.

Alder	5-6 år
Prosessmål	Barna skal være mer aktive i arbeid med dokumentasjon. Barna skal få mer erfaring med lyd og lydopptak. Barna skal få være med og skape digital fortelling. Barna skal få være med og lage spill og eventuelt tema bok. Barna skal bruke PC.
Tiltak og verktøy	Barna fotograferer, skriver bilder ut og forteller hva de ser. Barna får også mulighet for å sette tekst til bildene i dagrapporten osv. Barna er med i arbeidet med dokumentasjon som for eksempel dagrapporten, eventuelt mappe som barnet skal ha med seg i skolen osv. Barna lager animasjonsfilm og fortelling. Barna lager spill og tema bok, f.eks. med utgangspunkt i et aktuelt tema, gjerne av barna sine egne bilder. Tilby barna mer utfordrende programvare på pc (spill, tegneprogram, internett, tekstbehandling), som utfordrer barna matematisk og språklig. Legge til rette for lekeskriving og støtte barna i å skrive bokstaver, tall og symbol på PC eller I Pad. Søke etter fakta og leite opp informasjon på internett i sammen med barna, f.eks. bilder, kart, oppskrifter osv.

ÅRSHJUL INNHOLD 2017-2018
Vatne barnehage

August - Tilvenning - Planleggingsdag 16.august	Februar - Karneval - 6.feb Samenes nasjonaldag - Barnemøte
September - Tilvenning - Brannvern-Vanja og Eldar - Brannøvelse - Foreldremøte - Ruskendag - Fotograf	Mars - Markering av barnehagedagen 14.mars - Vår - Ruskendag - Brannøvelse - Påske - Kirkebesøk/påskevandring
Oktober - Aksjonsdag - Barnesamtaler - Ruskendag - Brannøvelse - Planleggingsdag 9 oktober	April - Foreldresamtale for førskolegjengen - Brannøvelse - Ruskendag - Planleggingsdag 3 april - Samtaler med førskolegjengen - Overgang bhg til skole
November - Foreldresamtaler," Alle med skjema" - " Meg selv" med fokus på hørsel (Goe klang), kroppen min - Samtaler med førskolegjengen - Planleggingsdag 17 november	Mai - Førstehjelp med dukken Henry - Foreldresamtaler - Brannøvelse - 17.mai markering - Miljødag - Overnatting for førskolebarna
Desember - Jul - Luciafeiring/julefest - Nissefest - Kirkebesøk/julevandring	Juni - Avslutning for førskolebarna - Sommerfest for alle i barnehagen - Dugnad - Kanskje et gårdsbesøk
Januar - Planleggingsdag 2 januar - Brannøvelse - Svanhild	Juli - Barnehagen holder stengt i uke 28 og i uke 29 - Bjørnebo og Revehi har felles sommerplan